

Hälsinge Vindkraftsförening svarar på samrådshandling 2009-07-01 om vindkraftsutbyggnad i Nordanstigs kommun.

Hälsinge Vindkraftsförening är en idéell förening som bildades 1998. Inledningsvis var målet att bygga ett eget vindkraftsverk. Idag har föreningen en annan roll. Föreningens vision, ledstjärna och syfte är

- att ta tillvara de lokala intressena,
- att försvara konsumentperspektivet i vindkraftsfrågor och
- att som oberoende förening påverka för ett lokalt brett ägande av vindkraft.

Vi ser vindkraftsfrågan som mycket större än var i landskapet som verken ska placeras. Men för att ta vara på den lokala nyttan i ett långt framtida perspektiv är det viktigt att agera nu när vindkraften byggs ut.

Hälsinge Vindkraftsförening är positiv till vindkraft men inte till vilket pris som helst. Vi anser att vinden ska utnyttjas då det är en ren, och i stort sett klimatneutral, energiform. Vindkraften innebär också ett decentraliserat energisystem som på sikt kan gynna landsbygden och dess utveckling, om vi agerar nu.

Synpunkterna som framförs nedan är av allmän art, vi har valt att här inte lämna synpunkter på föreslagna platser eller parker som är under tillståndsprövning.

Fossila bränslen måste ersättas i Sverige och Europa

Utifrån det svenska perspektivet så ser vi snart ett ökat behov av elenergi då transportsystemet står inför en omvandling. I ett något längre perspektiv så behöver också mycket fossil energi ersättas i industrin, exempelvis forskas det idag inom stålindustrin där reduktion av järnmalmen i framtiden kan komma att ske med elektrolys, eller med vätgas framställd med elektricitet, istället för med kol i masugnar.

Ska kommunen – Sverige – EU – kunna ersätta den fossila energin så måste även vindkraften tas i anspråk. Just nu är vindkraften det mest kostnadseffektiva alternativet och som även kan bidra med stora energivolymer. Som ett tankeexperiment för att få en uppfattning om uppgiftens storlek kan nämnas att uppemot en miljon vindkraftverk behövs för att ersätta fossilbränslena i EU. Just nu är 75 000 verk under planering i Europa varav ca 10 000 i Sverige (60 TWh) och 1 000 i Gävleborg.

Av detta drar vi slutsatsen att planeringsmålet 30 TWh till 2020 inte får uppfattas som det enda scenariot. Det måste finnas fantasi och beredskap även i kommunens ÖP för att ett nytt planeringsmål längre fram kan bli mycket högre.

Våga säga nej!

Det är viktigt att kommuner vågar säga nej till utbyggnad också. Opinionen bland allmänheten och lokalbefolkningen är viktigt att ta hänsyn till. Byggs vindkraften ut över huvudet på människor så blir attityden mycket negativ. Både forskningen och erfarenheten visar att man kan köra över en lokalbefolkning en gång, men inte två gånger. En väl förankrad vindkraftsutbyggnad med lokal acceptans gynnar alla inblandade, även projektörer, investerare och kommunens planering.

Måste kommunen skynda på?

Riksdagen och energimyndigheten har bestämt att kommunerna ska ha *planering* för att kunna bygga 30 TWh vindkraft till år 2020. I Hälsingland motsvarar de riksintressen för vindbruk som energimyndigheten fastställt mer än väl denna kvot. Inom de närmsta åren kommer kraftöverföringskapacitet att vara en flaskhals och begränsa utbyggnadshastigheten. Därför finns ingen anledning att gena i förankringsarbetet och dialogen med medborgare och berörda, avseende vilka positiva/negativa effekter som vindkraften kommer att medföra.

Arrendeformer

Kommunen bör företräda sina medborgare och markägare, och det är viktigt att informera om olika ersättningsprinciper för markintränet:

1. Endast markägaren där vindkraftverket står
2. Alla markägare inom vindfångstområdet som utgörs av en cirkel runt vindkraftverket
3. Ett större område som omfattar alla markägare inom exempelvis ett riksintresseområde

Om arrendeavtal skrivs enligt alternativ 3 så gynnar det en optimering av vindområden. Modell 1 som för övrigt använts i t ex i Håcksta – Hudiksvall försvårar ett optimalt utnyttjande av marken i vindområdet och innebär orättvisa för grannar. Kommunen bör använda sin vetorätt till att neka tillstånd om ersättningsmetod 1 används.

Vi anser också att kommunen ska kräva av projektörer att lika information går ut till alla markägare som kan bli berörda och att markägarna är överens så att inget ”baggböleri” tillåts.

Ägandeformer

Många sätter troligen likhetstecken mellan Hälsinge Vindkraftsförening och ägande i föreningsform, men det är fel. Hälsinge Vindkraftsförening vill se ett lokalt och spritt ägande som kan vara:

- Vindbruk – lantbrukare/markägare som äger och driver vindkraftsanläggning
- Kooperativ – kan vara ekonomiska föreningar, alternativt samfälligheter knutna till vissa fastigheter.
- Lokala Aktiebolag där fysiska eller juridiska personer kan äga. Exempelvis kan kommuner och kommunägda bolag välja att äga eller deläga vindkraft för det egna behovet och därigenom säkra elkostnaden för den egna verksamheten i ett långsiktigt perspektiv, och kanske även undvika onödig beskattning.

Den vindkraftsutbyggnad som hittills skett i Sverige har ofta ett ursprung i lantbrukare och samfälligheter som producerar för gårdens behov, och privatpersoner i kooperativa ekonomiska föreningar. De kooperativa föreningarna är viktiga för att finansiera utbyggnaden och för att möjliggöra lokalt ägande. Nu hotas föreningarna av förmånsbeskattning, s.k uttagsskatt. Vi vill att kommunerna i Hälsingland och Gävleborg tillsammans verkar för att uttagsbeskattningen tas bort eller ändras så att inte det lokala, breda ägandet saboteras fortsättningsvis.

Återbäring till lokal nivå

Allemansrätten är en lagfäst sedvanerätt. En utbyggd vindkraft anser vi utgöra ett intrång i allemansrätten. Därför är det viktigt att kommunen redan i planeringsstadiet och vid tillståndsgivning verkar för en ersättning till lokalbefolkningen – bygden.

Begreppen ”bygdepeng”, ”bygdemedel” eller ”återföringsmedel” används, och Hälsinge Vindkraftsförening instämmer med folkrörelsen Hela Sverige Ska Leva att en rimlig nivå är 0,5% av bruttointäkten av producerad el. För ett 2 MW vindkraftsverk motsvarar det idag ca 15 000 – 20 000 kronor.

Det är värt att komma ihåg att arrenden till markägare som t ex Sveaskog och Holmen inte på något sätt automatiskt gynnar bygden. Därför menar vi att det är särskilt viktigt att verka för bygdemedel från dessa etableringar.

Samverka och ”samprata” med andra kommuner

Det är viktigt att kommunen hittar samverkansformer med andra kommuner. I framtiden kommer kön av exploatörer att öka. Är förutsättningar i frågor som lokalt ägande, återföring av medel och arrendefrågor olika i kommunerna kan de lätt spelas ut mot varandra och exploatering kommer att ske där det är lättast för exploatörerna att komma fram.

I kontakter med myndigheter är det viktigt att närliggande kommuner samarbetar och talar med en mun. I annat fall kommer handläggningen med säkerhet att prioriteras ner.

Slutsats

Hälsinge Vindkraftsförening:

- Tar inte här ställning till enskilda vindparkers placering i kommunen. Den bör lokalbefolkningen vara med och bestämma över. Men vi stödjer att kommunen kräver att det finns lokal acceptans innan man ger tillstånd.
- Vill att kommunen medverkar och underlättar för medborgare, lokala företag och investerare till ägande i den framtida vindkraften i kommunen.
- Vill att kommunen i översiktsplanen för vindkraft förespråkar ett lokalt ägande enligt ovan.
- Vill att kommunen ska använda sitt veto om arrendeavtal tecknas enligt alt 1. Vi vill att kommunen förespråkar alt 3. Vi vill också att kommunen ska kräva att markägarna är överens i området innan tillstånd ges.
- Vill gärna fortsättningsvis vara remissinstans och bollplank för vindkraftsfrågor åt kommunen.
- Kan hjälpa kommunen med opartisk informationsspridning kring vindkraft.